

ZBORNÍK

**SLOVENSKÉHO
NÁRODNÉHO
MÚZEA**

**ANNALES
MUSEI
NATIONALIS
SLOVACI**

**ARCHEOLÓGIA
24**

**ROČNÍK
CVIII – 2014**

ZBORNÍK SLOVENSKÉHO NÁRODNÉHO MÚZEA

CVIII – 2014
ARCHEOLÓGIA
24

Redakčná rada

PhDr. Juraj Bartík, PhD. (predseda), PhDr. Gerta Březinová, CSc., Mgr. Radoslav Čambal, PhDr. Beata Egyházy-Jurovská, PhDr. Zdeněk Farkaš, PhD., PhDr. Matej Ruttkay, CSc., PhDr. Etela Studeníková, CSc., PhDr. Vladimír Turčan

Zostavovateľ

PhDr. Vladimír Turčan

Mapové podklady

Martin Bartík a autori

Preklad do nemeckého jazyka Kristián Elschek a autori

Preklad do anglického jazyka Stephanie Staffen a autori

Preklad do slovenského jazyka

Gabriel Nevizánsky

Posudzovatelia

PhDr. Juraj Bartík, PhD., Mgr. Igor Bazovský, PhD., PhDr. Gerta Březinová, CSc., Mgr. Radoslav Čambal, Mgr. Eva Ďurkovičová, PhDr. Zdeněk Farkaš, PhD., PhDr. Klára Fűrýová, Mgr. Igor Choma, PhDr. Vladimír Turčan

Grafická úprava: Ultraprint, s. r. o.

Tlač:

Vydalo: Slovenské národné múzeum-Archeologické múzeum, Bratislava 2014

Náklad 350 kusov

© Slovenské národné múzeum – Archeologické múzeum 2014

ISBN 978 – 80 – 8060 – 338 – 0

PhDr. Magdalena Pichlerová, CSc.
*16. 9. 1931 – † 28. 10. 2014

OBSAH – INHALT

Kristýna Bulvová – Cebová: Zoomorfní plastika kozla z mladší doby kamenné z Třebosic (okr. Pardubice).....	9
<i>Zoomorphe Plastik eines Ziegenbocks aus der jüngeren Steinzeit aus Třebosice (Bz. Pardubice)</i>	14
Marián Klčo – Vladimír Krupa: Hrob kultúry so šnúrovou keramikou z lokality Krakovany-Stráže	17
<i>Ein Grab mit Schnurkeramik von der Fundstelle Krakovany-Stráže</i>	25
Branislav Kolena: Osteoantropologická analýza hrobu 1/2008 z lokality Krakovany-Stráže	26
Alexander Botoš: Sídliisko z doby bronzovej v Čerenčanoch (okr. Rimavská Sobota)	29
<i>Eine Siedlung aus der Bronzezeit in Čerenčany (Bezirk Rimavská Sobota)</i>	35
Petr Kos: K upřesnění datace hrobu H 895 z Modřic (Příspěvek k počátkům vývoje horákovské kultury na Brněnsku).....	37
<i>Zur Präzisierung der Datierung vom Grab H 895 aus Modřice (Beitrag zu Anfängen der Entwicklung der Horákovská-Kultur in der Region von Brno)</i>	56
Tereza Štolcová – Juraj Zajonc: Rekonštrukcia tkania v dobe halštatskej na základe nálezu tkáčskej dielne z Dunajskej Lužnej	59
<i>Reconstruction of Hallstatt period weaving, based on a weaving house at the Dunajská Lužná site</i>	80
Lýdia Gačková – Elena Mirošayová – Peter Šimčík: Nové nálezy k problematike doby halštatskej z územia Košickej kotliny	83
<i>Neue Funde zur Problematik der Hallstattzeit vom Gebiet Košice Becken</i>	92
Juraj Bartík – Radoslav Čambal: Laténske nálezy z Tisovca-Hradovej, okr. Rimavská Sobota.....	95
<i>Latènezeitliche Funde aus Tisovec-Hradová, Bz. Rimavská Sobota</i>	100
Radoslav Čambal – Ján Štrbík: Keltské sklené náramky z povodí Malokarpatských potokov	103
<i>Keltische Glasarmringe vom Einzugsgebiet der Bäche der Kleinen Karpaten</i>	123
Robert Frečer: A unique roman upper Lamp mold from Brigetio	127
<i>Horná časť unikátnej keramickej lampy z Brigetia</i>	132
Péter Prohászka: Über einige kaiserzeitlichen Funde aus der Südwestslowakei in Lichte neuer archivalischen Angaben	133
<i>Néhány császárkori délnyugat-Szlovákiai leletgyűjtésről új levéltári adatok tükrében</i>	143
<i>Nálezové celky zo staršej doby rímskej z juhozápadného Slovenska vo svetle nových archívnych prameňov</i>	144
Marek Budaj – Péter Prohászka: Ein Solidus des oströmischen Kaisers Anastasius I. aus Čataj.....	145
<i>Solidus východorímskeho cisára Anastázia I. z Čataja</i>	149
Vladimír Turčan: Včasnostredoveké sídliskové objekty z Lábu	151
<i>Frühmittelalterliche Siedlungsobjekte aus Láb</i>	186
Alena Šefčíková: Archeozoologické nálezy z včasnostredovekých sídliskových objektov z Lábu, okr. Malacky... 187	
<i>Archeo-zoological findings in settlement buildings in Láb, Malacky district</i>	196
Mária Müllerová: Depoty južných Slovanov a ich klasifikácia pomocou metódy hlavných komponent.....	197
<i>Hortfunde der Südslawen und Ihre Klassifikation mithilfe der Methoden der Hauptkomponenten</i>	211
Erik Hrnčiarik: Archeologický výskum v exteriéri kostola Narodenia sv. Jána Krstiteľa v Modre	213
<i>Archäologische Grabung im Exterieur der Kirche der Geburt des Hl. Johannes des Täufers in Modra</i>	220

<i>Petra Šimončíčová Kořšová: Súbtor skla z Killyho kúrie v Častej</i>	221
<i>Glaskomplex aus der Killy-Kurie in Častá</i>	243
<i>Daniel Antoni: Dve krátke chladné zbrane z hradu Devín</i>	245
<i>Zwei kurze blanke Waffen aus Burg von Devín</i>	250

KOLOKVIUM

<i>Vladimír Turčan: Dvanásty ročník kolokvií k otázkam rímsko-germánskej archeológie</i>	251
<i>Der zwölfte Jahrgang der Kolloquien zu den Fragen der römisch-germanischen Archäologie</i>	252
<i>Eduard Droberjar: Poznámky ke studiu o nejstarší germánské keramice v Čechách a n Moravě</i>	253
<i>Bemerkungen zum Studium über die älteste germanische Keramik in Böhmen und Mähren</i>	260
<i>Petr Zavřel: Nález hrcovitých nádob s tzv. kyjovitým okrajem z období LTD2B – ŘA z jižních Čech</i>	261
<i>Die Funde der Töpfe mit kolbenförmig verdicktem Rand aus der Zeitspanne LTD2b – ŘA aus Südböhmen</i>	269
<i>Jan Jílek – Vít Vokolek – Kristýna Urbanová: Tkalcovská dílna ze Slepotic, okr. Pardubice. Předběžné vyhodnocení</i>	270
<i>Die Webereiwerkstatt aus Slepotic, Bz. Pardubice. Vorläufige Auswertung</i>	292
<i>Daniel Bursák: Keramický soubor ze sídliště starší doby římské u Tuchlovic, okr. Kladno</i>	295
<i>Keramikkomplex von der Siedlung aus der älteren römischen Kaiserzeit bei Tuchlovice, Bz. Kladno</i>	302
<i>Kristian Elschek: Ein frühgermanisches Grubenhaus mit Aucissa-Fibel und ein augusteischer As mit Kontermarke des VARUS aus Zohor (Westslowakei). Beitrag zur Ankunft der ersten Germanen und Römer in den Mitteldonaumraum</i>	303
<i>Včasnogermánska polozemnica zo sponou typu Aucissa a augustovský as s kontramarkou „Varus“ zo Zohora (Západné Slovensko). Príspevok k príchodu najstarších Germánov do stredného Podunajska</i>	312

RECENZIE - BESPRECHUNGEN

<i>Erik Hrnčiarik: Römische Kulturgut in der Slowakei. Herstellung, Funktion und Export römischer Manufakturzeugnisse aus den Provinzen in der Slowakei. Bonn 2013.</i>	315
<i>Luděk Galuška: Hledání původu. Od avarských bronzů ke zlatu Velké Moravy. Search for the origin. From Avar bronze items to Great Moravian gold. Brno 2013.</i>	316

SKRATKY ČASOPISOV A PERIODÍK

Acta Arch. Acad. Scien. Hungaricae	= Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae. Budapest
Anodos	= Anodos. Studies of the ancient World. Trnava
Alt Thüringen	= Jahresschrift des Museums für Ur- und Frühgeschichte Thüringens. Weimar
Antike Welt	= Antike Welt Zeitschrift für Archäologie und Kulturgeschichte. Zürich
Apulum	= Buletinul Muzeului regional Alba Iulia. Alba Iulia
Arh. Vestnik	= Arheološki Vestnik. Ljubljana
Arch. Austriaca	= Archaeologia Austriaca. Beiträge zur Paläoanthropologie, Ur- und Frühgeschichte Österreichs. Wien
Arch. Polona	= Archaeologia Polona. Warszawa
Arch. Pragensia	= Archaeologia Pragensia. Praha
Arch. Österreich	= Archäologie Österreichs. Wien
Arch. Výskumy Jižné Čechy	= Archeologické výskumy v jižních Čechách. České Budějovice
Arch. Ért.	= Archaeologiai Értesítő. Budapest
Arch. Hist.	= Archaeologia Historica. Brno
Arch. Rozhledy	= Archeologické Rozhledy. Praha
AUNC	= Acta Universitatis Nicolai Copernici. Toruń
AVANS	= Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku. Nitra
BAR	= British Archaeological Reports. Oxford
Ber. RGK	= Bericht der Römisch-Germanischen Kommission. Mainz am Rhein
BJV	= Berliner Jahrbuch für Vor- und Frühgeschichte. Berlin
Budapest Régiségei	= Budapest régiségei. A Budapesti Történeti régészeti Múzeum Évkönyve. Budapest
Castelologica Bohemica	= Castelologica Bohemica. Praha
Časopis Moravského Mus.	= Časopis Moravského Musea. Brno
Čas. MSS	= Časopis Muzeálnej slovenskej spoločnosti. Martin
Časopis Národ. Mus.	= Časopis Národního muzea. Praha
Dacia	= Dacia - Revue d'archéologie et d'histoire ancienne. Bucarest
EAZ	= Ethnographisch-Archäologische Zeitschrift. Berlin
FontArchIug	= Fontes Archeologiae Jugoslaviae. Beograd
Folia Arch.	= Folia Archaeologica. Annales Musei Nationalis Hungarici. Budapest
FiS	= Forschungen in Stillfried. Wien
Fundber. Österreich	= Fundberichte aus Österreich. Wien
Germania	= Germania. Anzeiger der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts. Frankfurt am Main
Herman Ottó Múz. Évk.	= A Herrmann Ottó Múzeum Évkönyve
Hist. Carpatica	= Historica Carpatica. Zborník Východoslovenského múzea v Košiciach. Košice
Hist. Nitrensia	= Studia Historica Nitrensia. Nitra
Historica	= Zborník FIF UK Historica. Bratislava
IzvVAD	= Izvestiia na Varnenskoto archeologičesko družestvo. Varna
JbMeckl	= Jahrbuch für Bodendenkmalpflege in Mecklenburg. Schwerin
Jahrb. RGZM	= Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums. Mainz
Jahresschr. Mitteldt. Vorgesch	= Jahresschrift für Mitteldeutsche Vorgeschichte. Halle/Saale
JSH	= Jihočeský sborník historický České Budějovice
KblAG	= Korrespondenzblatt der deutschen Gesellschaft für Anthropologie. Braunschweig
MAAPrilep	= Macedoniae Acta Archaeologica. Prilep

MAGW	= Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft. Wien
MarbSt	= Marburger Studien zur Vor- und Frühgeschichte. Marburg
MatStarWczes	= Materiały starożytne i wczesnośredniowieczne. Wrocław – Warszawa – Kraków - Gdańsk
Mitt. Anthr. Ges. Wien	= Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien.
Mitt. DAI	= Mitteilungen des Deutschen Archaeologischen Instituts
Mitt. Österreichischen Arbeitsgemeinschaft für Ur- u. Frühgesch.	= Mitteilungen der österreichischen Arbeitsgemeinschaft für Ur- und Frühgeschichte. Wien
Mitt. Prähist. Komm. Österr. Akad.	= Mitteilungender Prähistorischen Kommission der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. Wien
Nové obzory	= Nové obzory. Spoločenskovedný zborník východného Slovenska. Košice
Num. Sborník	= Numismatický sborník. Praha
Obzor Praehist.	= Obzor praehistorický. Praha
Pam. Arch.	= Památky Archeologické. Praha
Pam. Múz.	= Pamiatky a múzeá. Revue pre kultúrne dedičstvo. Bratislava
PBF	= Prähistorische Bronzefunde
Prähist. Zeitschr.	= Prähistorische Zeitschrift. Leipzig (Berlin)
Pravěk N. Ř.	= Pravěk. Nová Řada. Sborník Příspěvků Moravských a Slezských Archeologů. Brno
Přehled Výzkumů	= Přehled Výzkumů AÚ ČSAV. Brno
Pril. Inst. arheol. Zagrebu	= Prilozi Instituta za archeologiju u Zagrebu. Zagreb
Przegląd Arch.	= Przegląd Archeologiczny. Poznań-Wrocław-Warszawa
Rad vojvođanskih Muz.	= Rad vojvođanskih Muzeja. Novi Sad
RGF	= Römisch-Germanische Forschungen. Frankfurt a. M.
Rég. Füzetek	= Régészeti Füzetek. Budapest
Reussia	= Reussia. Časopis Správy Národného parku Muránska planina. Revúca
Sbor. MSS	= Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti. Martin
Sborník Národ. Muz. Praha	= Sborník Národního muzea v Praze. Praha
Sborník Prací Fil. Fak. Brno	= Sborník Prací Filosofické Fakulty Brněnské University. Brno
Situla	= Razprave Narodnega Muzeja v Ljubljani. Ljubljana
Slov. Arch.	= Slovenská archeológia. Časopis Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied v Nitre. Nitra
Slov. Num.	= Slovenská numizmatika. Nitra.
Starinar	= Starinar. Revue de la société archéologique de Belgrade. Belgrade
Stud. Hist. Nitriensia	= Studia Historica Nitriensia. Nitra
Studie Arch. Ústavu ČSAV	= Studie Archeologického Ústavu ČSAV. Brno
Stud. și Cerc. Istor. Veche	= Studii și Cercetări de Istorie Veche și Archeologie. Bucarest
Štud. Zvesti AÚ SAV	= Študijné zvesti Archeologického ústavu Slovenskej Akadémie vied. Nitra
VAMZagreb	= Vjesnik Arheološkog Muzeja u Zagrebu. Zagreb
Vsl. Pravek	= Východoslovenský pravek. Nitra - Košice
Zalai Múz.	= Zalai Múzeum. Zalaegerszeg
Zbor. SNM, Arch.	= Zborník Slovenského národného múzea. Archeológia. Bratislava
Zbor. SNM, Hist.	= Zborník Slovenského národného múzea. História. Bratislava
Zeitschr. Arch.	= Zeitschrift für Archäologie. Bonn
Zeitschr. Schweizer. Arch. u. Kunstgesch.	= Zeitschrift für Schweizerische Archäologie und Kunstgeschichte. Basel
Zlatá stezka	= Zlatá stezka. Prachatic
Zprávy Československé Společnosti Arch.	= Zprávy Československé společnosti archeologické při ČSAV. Praha
Zprávy České Arch. Společnosti.	= Zprávy České archeologické společnosti – Sdružení Archeologů Čech, Moravy a Slezka. Praha

NÁLEZY HRNCOVITÝCH NÁDOB S TZV. KYJOVITÝM OKRAJEM Z OBDOBÍ LTD2B - ŘA Z JIŽNÍCH ČECH

PETR ZAVŘEL

Keywords: Jižní Čechy, období LTD2b – ŘA, nádoby s tzv. kyjovitým okrajem, Bechyňská Smoleč, České Budějovice, Dub Javornice, Krtely, Přestěovice, Rataje u Bechyně, Bratislava - oppidum, Dolní Rakousko, Štýrsko, Norikum.

Abstract: Findings of pottery containers with a so-called Kyjov edge from the LTD2B – ŘA period in southern Bohemia. Containers with a so-called Kyjov edge from the end of the late Latén period had only been recorded so far in south-western Slovakia, Lower Austria, Styria and in Slovenia. The objective of the paper is to point out the possible occurrence of this type of ceramics in southern Bohemia.

Při prezentaci nálezů keramiky z jihočeských sídlišť starší doby římské (Dub – Javornice, Rataje u Bechyně a Přestěovice), která se konala dne 5. 12. 2013 ve Slovenském národním muzeu v Bratislavě, jsem byl kolegou R. Čambalem upozorněn na zlomky nádob s tzv. kyjovitým okrajem z inventáře objektu 1/08 z Přestěovic. Tento typ nádob ze závěru pozdní doby laténské byl dosud registrován pouze v oblasti jihozápadního Slovenska, zvláště v okolí Bratislavy, Dolního Rakouska a v poslední době také Štýrska a Slovinska (Čambal/Bazovský/Březinová/Kovář/Karwowski 2013, 17, 18, obr. 1, 2). Záměrem tohoto příspěvku je upozornit na možný výskyt tohoto typu keramiky i v oblasti jižních Čech.

I. Soupis nálezů

1. BECHYŇSKÁ SMOLEČ, obec Sudoměřice u Bechyně (okr. Tábor); obr. 1.

LOK: Cca 1500 m SZ od osady v trati „Dlouhé louky“, ZM 22-42-09, 5 Z, 208 J. NV: 420-430 m. NVZ: Bezejmenný potok v sousedství. PNN: 0 - 1 m. OKOL: Sběr J. Beneše v letech 2006 - 2008. NÁLEZ: Sídliště (zlomky keramiky). DAT: LT D2b - ŘA. ULOŽ: JčM České Budějovice, A 28087 - 28099. LIT: Beneš/Chvojka 2008, 15; Zavřel 2009, 13, č. 9; Zavřel 2011, 454, 456, obr. 1: 1, obr. 2, 3.

Popis nálezů

1. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený s prohnutým hrdlem, zbarvení hnědočerné, povrch drsný, bez výzdoby, materiál hrubý s příměsí kamínků, síla stěpu 10 mm (obr. 2: 1). 2. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený s prohnutým hrdlem, zbarvení hnědočerné, povrch poměrně rovný, bez výzdoby, materiál hrubý, síla stěpu 7 mm (obr. 2: 2).

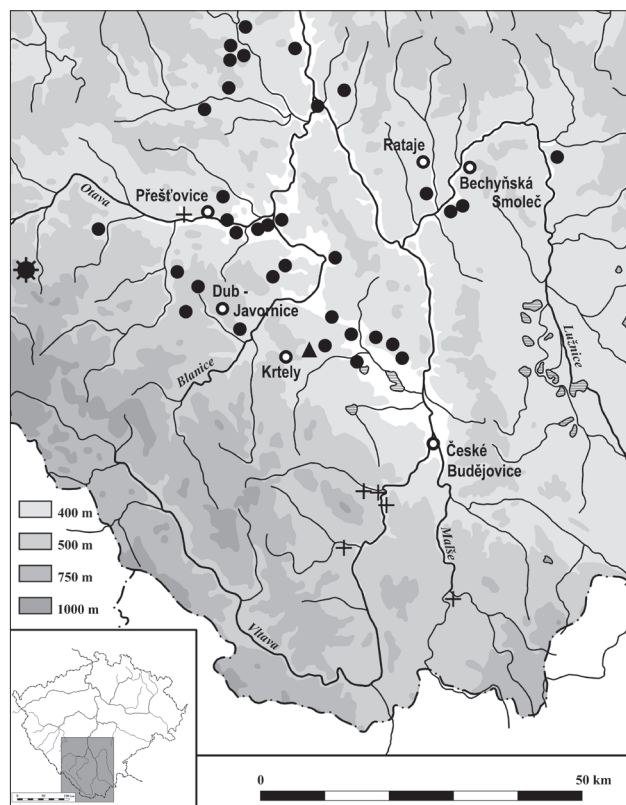
2. ČESKÉ BUDĚJOVICE – České Vrbné; obr. 1.

LOK: Na severním okraji dnešního města České Budějovice, mezi sídlištěm Vltava a předměstím (bývalou osadou) České Vrbné, ZM 32-22 2, 390 Z, 181 J, 401 Z, 185 J, 392 Z, 159 J, 410 Z, 160 J. NV: 381 m. NVZ: 400 m Vltava. PNN: 0 – 2 m. OKOL: Předstihový výzkum v roce 2002, vyvolaný stavbou supermarketu Globus. NÁLEZ: Sídliště. DAT: LT D1 - ŘA. ULOŽ: JčM České Budějovice, A 25619 – 25786, A 28064 – 28068. LIT: Zavřel 1993, 7, 14; Chvojka/Zavřel 2003, 15; Zavřel 2004, 147-157; Zavřel 2004a, 42, 43; Zavřel 2006, 109-149; Chvojka/Zavřel 2010, 8, 14, 15.

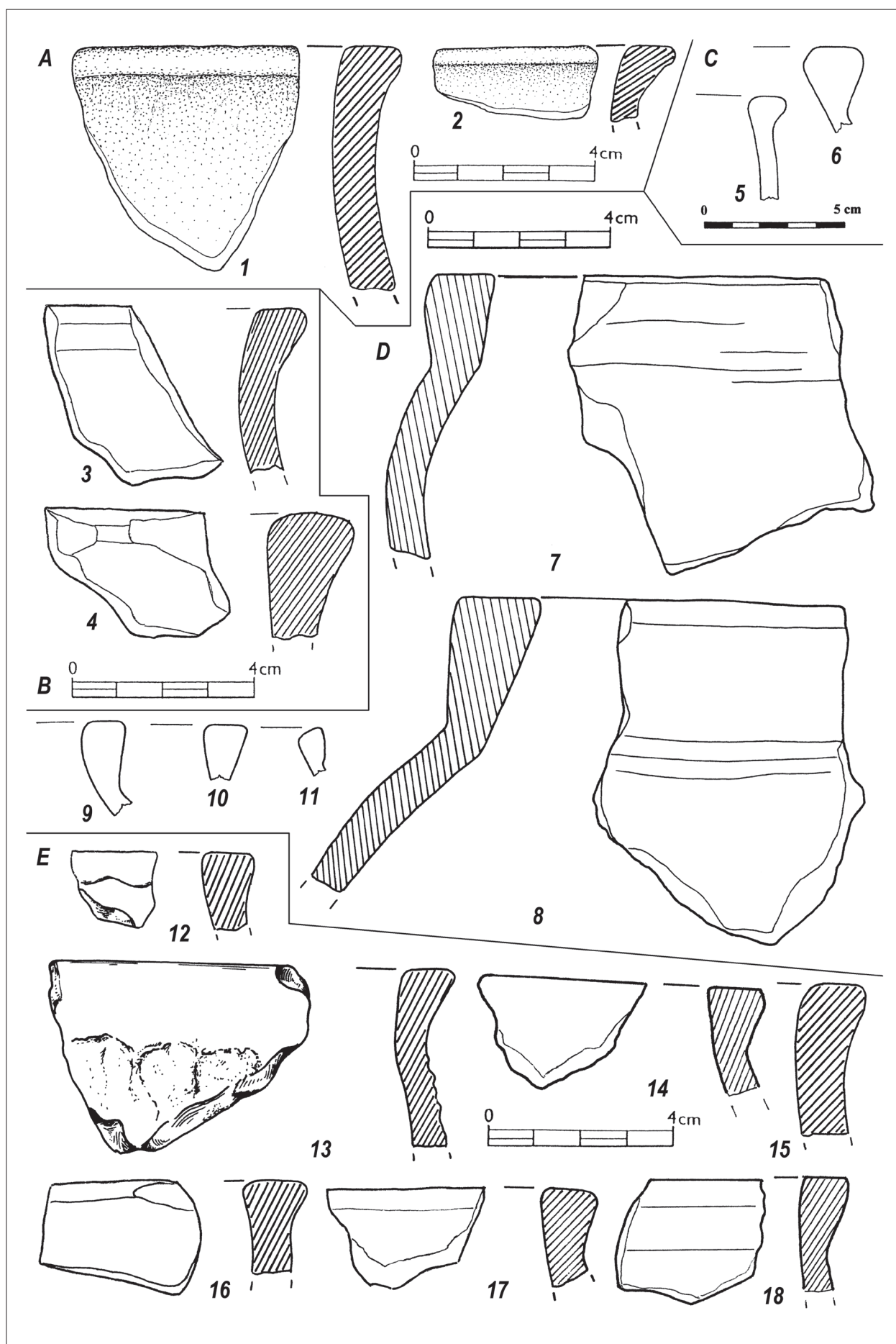
Popis nálezů

1. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený s prohnutým hrdlem, zbarvení šedohnědé, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubý, síla stěpu 5 – 6 mm (obr. 2: 3). 2. Zlomek okraje, kyjovitý, zbarvení šedohnědé, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla stěpu 7 mm (obr. 2: 4). 3. DUB – JAVORNICE (okr. Prachovice); obr. 1.

LOK: Návrší mezi Dubským a Černým potokem, 900 m SZ od kostela v Dubu, ZM 22-43-11, 90 Z, 284 J. NV: 460 – 464 m. NVZ: Dubský a Černý potok v těsné blízkosti. PNN: 2 - 4 m. OKOL: Sběry J. Michálka a M. Parkmana v letech 1990 – 1993 a sondážní výzkum JčM

Obr. 1 Jižní Čechy v období LTD2b – ŘA s vyznačením lokalit s výskytem hrncovitých nádob s tzv. kyjovitým okrajem. Kresba K. Vávra.

Obr. 2 A: Bechyňská Smoleč. B: České Budějovice České Vrbné. C: Krtely. D: Dub – Javornice. E: Rataje u Bechyně.

České Budějovice a M Prachatice v letech 1999 a 2006. NÁLEZ: Sídliště. DAT: LT D2b - ŘA. ULOŽ: M Strakonice, A 2639 – 2641 a JčM České Budějovice. LIT: *Michálek* 1995, 77, 78; *Michálek/Parkman* 1996, 13, 22; *Zavřel* 1999, 476; *Zavřel* 2001, 51; *Parkman/Zavřel* 2003, 203-219; *Parkman/Zavřel* 2004, 377, 381, 381-389; *Droberjar* 2006, 40, 42, 66, 75; *Zavřel* 2006a, 244, 249, 252, 256; *Zavřel* 2006b, 122, 123; *Zavřel* 2007, 81, 82; *Salač* 2008, 17, 55; *Zavřel* 2008, 118, 120; *Parkman/Zavřel* 2009, 41, 42; *Parkman/Zavřel* 2010, 317-319.

Popis nálezů

1. Zlomek okraje kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepu 8 mm (obr. 2: 7). 2. Zlomek okraje kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepu 8 mm (obr. 2: 8). 3. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení šedočerné, povrch vyhlazený, materiál se silnou příměsí grafitu (obr. 2: 9). 4. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení šedočerné, povrch vyhlazený, materiál se silnou příměsí grafitu (obr. 2: 10). 5. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení šedočerné, povrch vyhlazený, materiál se silnou příměsí grafitu (obr. 2: 11).

4. KRTELY (okr. Prachatice); obr. 1.

LOK: *Poloha 1* – cca 680 m JV od kapličky v obci na levém břehu bezejmenné vodoteče, ZM 22-43-18, 328 Z, 278 J; 330 Z, 284 J; 336 Z, 286 J; 343 Z, 286 J; 348 Z, 282 J; 348 Z, 275 J; 343 Z, 271 J; 335 Z, 270 J; 329 Z, 272 J. NV: 474 – 478 m. NVZ: Bezejmenná vodoteč asi 20 m jižně. PNN: 5 m. OKOL: Sběr M. Parkmana v roce 1997 a 2001, záchranný výzkum v roce 1999. NÁLEZ: Sídliště. DAT: LTD2b – ŘA. ULOŽ: M Prachatice.

LOK: *Poloha 2* – cca 720 m JV od kapličky v obci na pravém břehu bezejmenné vodoteče, ZM 22-43-18, 314 Z, 258 J; 315 Z, 262 J; 318 Z, 265 J; 324 Z, 265 J; 330 Z, 264 J; 331 Z, 260 J; 329 Z, 257 J; 323 Z, 255 J; 318 Z, 256 J. NV: 478 – 486 m. NVZ: Bezejmenná vodoteč asi 40 m severně. PNN: 5 m. OKOL: Sběr M. Parkmana v roce 1997 a 2001, záchranný výzkum v roce 1999. NÁLEZ: Sídliště. DAT: LTD2b – ŘA. ULOŽ: M Prachatice. LIT: *Zavřel/Parkman* 1999, 264; *Parkman* 2000, 87; *Parkman* 2001, 94; *Parkman* 2003, 28, 82, 83, obr. 60-62; *Parkman* 2007, 375-394; *Droberjar* 2006, 68.

Popis nálezů

1. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený a vodorovně seříznutý, zbarvení hnědočerné až černé, povrch vyhlazený, místy korodovaný, bez výzdoby, materiál písčité, síla střepu 7 mm (obr. 2: 6). 2. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený a vodorovně seříznutý, zbarvení hnědé až okrově hnědé, povrch vyhlazený, bez výzdoby, materiál písčité, síla střepu 7 mm (obr. 2: 5).

5. PŘEŠŤOVICE (okr. Strakonice); obr. 1.

LOK: Trať „Na štěbuzích“, Z a JZ od obce Přešťovice, na jižním a východním svahu mírného návrší, které se sklání k J a JV do širokého údolí řeky Otavy. Je situováno na jejím levém břehu a na břehu Rovenského potoka, ZM 22-32-15, 281 Z, 154 J; 285 Z, 168 J; 301 Z, 177 J; 328 Z, 179 J; 336 Z, 169 J; 335 Z, 162 J; 327 Z, 153 J; 299 Z, 147 J. NV: 384 – 402. NVZ: Rovenský potok a řeka Otava cca 300 m jižně. PNN: 2 – 8 m. OKOL: Sondážní výzkum 1932 – 1934, 2008, 2009, sběry 1975 – 2014. NÁLEZ: Sídliště. DAT: LTD2b – ŘA – D1. ULOŽ: JčM České Budějovice, M Strakonice, M Písek, NM Praha. LIT: *Dubský* 1937, 11-34; *Dubský* 1949, 400-425; *Svoboda* 1965, 51-66; *Michálek* 1978, 76; *Michálek* 1981, 16, 17, T. 29-32; *Zavřel* 1995, 301; *Zavřel* 1997, 259, 260; *Zavřel* 1999, 477, 478, 497, 502; *Droberjar* 2006, 73; *Zavřel* 2006a, 243, 244; *Zavřel* 2006b, 119-122; *Zavřel* 2007, 82, 97-99; *Zavřel* 2008, 112, 117-121; *Parkman/Zavřel* 2010, 326-336; *Zavřel* 2012, 23-25, 37.

Popis nálezů

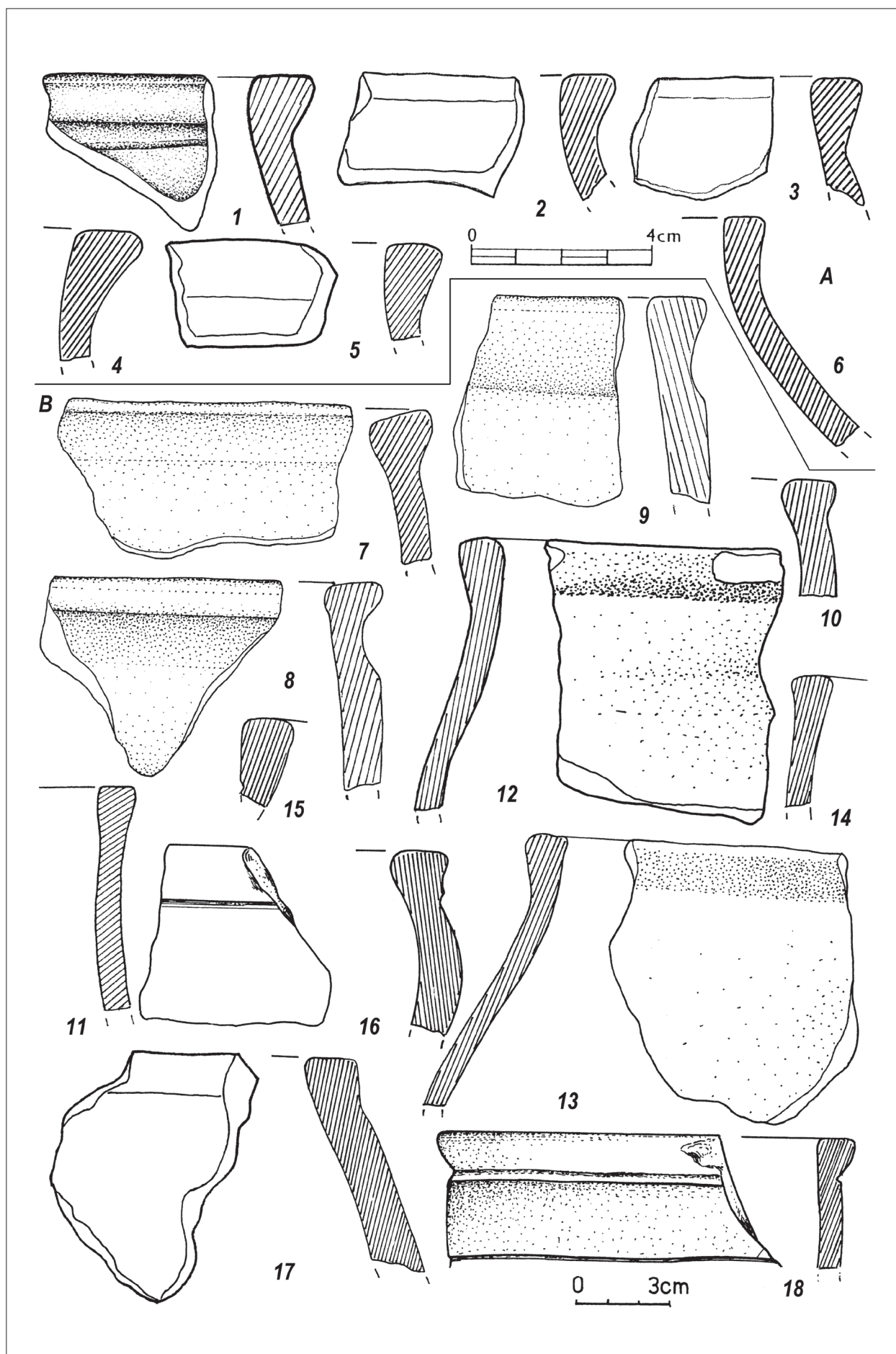
1. Zlomek okraje kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch drsnější, bez výzdoby, materiál hrubý, síla střepu 7 mm (obr. 3: 7). 2. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený s prohnutým hrdlem a odsazeným tělem, zbarvení hnědočerné, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepu 9 mm (obr. 3: 8). 3. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený s prohnutým hrdlem a odsazeným tělem, zbarvení hnědočerné, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepu 9 mm (obr. 3: 9). 4. Zlomek okraje kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědošedé, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepu 7 mm (obr. 3: 11). 5. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepu 5 mm (obr. 3: 10). 6. Zlomek okraje hrncovité nádoby, kyjovitě rozšířený s esovitě prohnutým tělem, zbarvení hnědočerné, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepu 7 mm (obr. 3: 12). 7. Zlomek okraje hrncovité nádoby, kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepu 5 mm (obr. 3: 13). 8. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepu 6 mm (obr. 3: 14). 9. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepu 6 mm (obr. 3: 15). 10. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení šedohnědé, povrch hladký, zdobený pod okrajem vodorovným žlábkem, materiál hrubší, síla střepu 8 mm (obr. 3: 16). 11. Zlomek okraje hrnce, kyjovitě rozšířený, zbarvení černé, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší s příměsí slídy, síla střepu 8 mm (obr. 3: 17). 12. Mísovitá terina, okraj kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědé, povrch rovný, zdobený pod okrajem vodorovným žlábkem, pod ním je tělo uměle drsněno, materiál hrubší, síla střepu 7 mm (obr. 3: 18). 13. Část hrncovité nádoby s rovně seříznutým kyjovitým okrajem, prohnutým hrdlem a soudkovitým tělem, zbarvení hnědočerné, povrch nerovný, bez výzdoby, materiál hrubý, síla střepu 10 - 15 mm (obr. 4: 1). 14. Část hrncovité nádoby, okraj kyjovitě rozšířený, zbarvení šedé, povrch zdoben nezřetelným svislým rýhováním, materiál hrubý, písčité, síla střepu 7 mm (obr. 4: 2).

6. RATAJE U BECHYNĚ (okr. Tábor); obr. 1.

LOK: Sídliště se nachází 550 – 850 m JV od kostela v obci na rozsáhlém plató, které se mírně svažuje východním směrem do údolí říčky Smutná, ZM 22-42-02, 410: 167, 415: 206, 434: 192, 431: 169. NV: 390 – 400 m. NVZ: Cca 100 m východně říčka Smutná. PNN: 5 m. OKOL: Sběry, průzkum detektorem kovů a sondážní výzkum v letech 2007 – 2012. NÁLEZ: Sídliště. DAT: LTD2b – ŘA, D1? ULOŽ: JčM České Budějovice, M Bechyně. LIT: *Chvojka/Beneš* 2007, 331-345; *Beneš/Chvojka* 2009, 175; *Chvojka* 2009, 23-25; *Chvojka/Zavřel* 2009, 53; *Parkman/Zavřel* 2010, 319-326; *Parkman/Zavřel* 2010a, 255, 262; *Zavřel* 2011, 453-463; *Chvojka/Zavřel* 2010a, 258, 259; *Zavřel* 2011a, 283.

Popis nálezů

Obr. 3 A: Rataje u Bechyně. B: Prešovice.

1. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch drsnější, bez výzdoby, materiál hrubý s příměsí kamínků, síla střepe 5 mm (obr. 2: 12). 2. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch nerovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepe 7 mm (obr. 2: 13). 3. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch nerovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepe 7 mm (obr. 2: 14). 4. Zlomek okraje zásobnice, kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubý s příměsí kamínků a slídy, síla střepe 8 mm (obr. 2: 15). 5. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepe 9 mm (obr. 2: 16). 6. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch poměrně rovný, bez výzdoby, materiál hrubý s příměsí kamínků a slídy, síla střepe 5 mm (obr. 2: 18). 7. Zlomek okraje hrncovité nádoby, kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch poměrně rovný, bez výzdoby, materiál hrubý s příměsí, síla střepe 7 mm (obr. 2: 17). 8. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení světle okrově hnědé, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepe 7 mm (obr. 3: 1). 9. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení světlehnědé, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší a příměsí kamínků a slídy, síla střepe 7 mm (obr. 3: 2). 10. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepe 7 mm (obr. 3: 3). 11. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší s příměsí kamínků, síla střepe 8 mm (obr. 3: 4). 12. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepe 8 mm (obr. 3: 5). - 13. Zlomek okraje, kyjovitě rozšířený, zbarvení hnědočerné, povrch rovný, bez výzdoby, materiál hrubší, síla střepe 8 mm (obr. 3: 6).

II. Zhodnocení

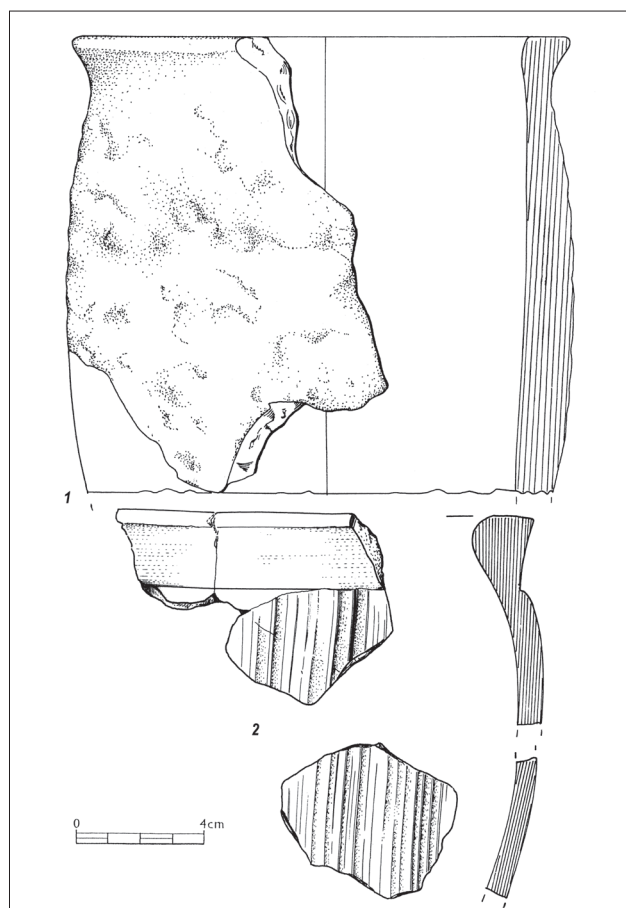
V oblasti jihozápadního Slovenska, zvláště v okolí Bratislavy, se v závěru pozdní doby laténské objevuje specifický typ hrncovité nádoby s tzv. kyjovitě zesíleným okrajem typu I/2, popřípadě s okrajem trojúhelníkovitě tvarovaným, točený na kruhu, s drsným matným povrchem, zdobeným pravidelným nebo nepravidelným svislým hrubým, případně vleštovaným hřebenováním. Vychází z typu situlovitěho hrnce I/1 a je datován do časového období 50 – 20 př. Kr. (Čambal 2004, 17; Čambal/Kovář/Hanuš 2012, 120, tab. V: 1-4; Čambal/Bazovský/Březinová/Kovář/Karwowski 2013, 21). Tyto nádoby jsou tvarovány v ruce i za pomoci hrnčářského kruhu a až do nedávné doby se vyskytovaly pouze v prostoru a v zázemí bratislavského oppida. V poslední době však byly registrovány, z objektů a povrchových sběrů i mimo území Bratislavy, především v oblasti Dolního Rakouska s centrem na Oberleiserbergu a Štýrska, které bylo

součástí Norika. Tato skutečnost může být odrazem vlivu kmene Noriků na bratislavské oppidum a jeho okolí, které tak mohlo patřit v poslední třetině 1. století př. Kr. k Norickému království po porážce Bójů Dáky. Invaze Noriků do prostoru Bratislavy se předpokládá po smrti krále Burebisty v roce 44 př. Kr. (Čambal/Kovář/Hanuš 2012, 120; Čambal/Bazovský/Březinová/Kovář/Karwowski 2013, 17, 18, 21).

Rovněž z okolí Nitry pochází keramika s trojúhelníkovitě tvarovaným okrajem, která se však složením keramické hmoty i celkovým vzhledem liší od nádob z okolí bratislavského oppida (Čambal/Bazovský/Březinová/Kovář/Karwowski 2013, 19). Z veškerých keramických nálezů z doby laténské, nalezených při výzkumu na Oberleiserbergu, je pouze 6 okrajů kyjovitých z hrncovitých nádob. Všechny jsou vyrobeny na hrnčářském kruhu z hrubšího materiálu s příměsí slídy a na čtyřech zlomcích je dochováno svislé hřebenování (Čambal/Bazovský/Březinová/Kovář/Karwowski 2013, 20).

Důležité je, že se tento typ nádob s kyjovitým okrajem vyskytuje rovněž v primitivnější podobě ve srovnání s exempláři z bratislavského oppida, např. z objektu 3/78 ze Sence – Svätého Martina. Tyto nádoby byly vyrobeny bez pomoci hrnčářského kruhu a i formování okrajů je mírně odlišné (Čambal/Bazovský/Březinová/Kovář/Karwowski 2013, 21).

Jihočeské nálezy, stejně jako nálezy z Bratislavy a okolí, pocházejí jak ze sběrů (Bechyňská Smoleč, České Budějovice, Dub – Javornice, Krtely, Rataje u Bechyně), tak i z výzkumů (objekt 1/08 – Přeštovice). Liší se však materiálem i provedením. Zatímco exempláře z Bratislavy jsou převážně šedé barvy, točené na kruhu

Obr. 4 Přeštovice.

a v ruce robené hrnce tohoto typu se zde nevyskytly (Čambal 2004, 17), jsou nálezy z jižních Čech z větší části hnědého nebo hnědočerného zbarvení, z hrubšího materiálu, často s příměsí kamínků a slídy, drsnějšího povrchu, bez výzdoby a všechny jsou vyrobeny v ruce. Vyjimku představuje zlomek okraje z objektu 1/08 z Přeštic (obr. 4: 2), šedého zbarvení, se stopami obtáčení a s náznakem svislého hřebenování, který je vlastně příčinou tohoto příspěvku.

Dosud nevyřešeným problémem je otázka původu tohoto typu keramiky. Podle slovenských badatelů není vyloučeno, že souvisí s Noriky a jejich vlivem, snad i krátkodobým obsazením území bratislavského oppida po pádu moci Bójů po roce 44 př. Kr. V rakouském Štýrsku je tato keramika spojována s norickým etnikem. Uvažuje se i o noricko-bójském spojení, existujícím až do zlomu letopočtu, které se později projevilo i přestěhováním Bójů za Dunaj do prostoru mezi Neusiedlerským jezerem a Leithou (Čambal/Bazovský/Březinová/Kovár/Karwowski 2013, 21). V souvislosti s nálezy této keramiky i v jižních Čechách se naskytá lákavá představa o eventuelním příchodu alespoň části těchto Keltů i na jih Čech. Dostáváme se ovšem do oblasti zatím ničím nedoložených hypotéz. Ostatně teprve nedávno se zde rozvinula diskuze o konci keltského osídlení jižních Čech a vůbec o vztahu jihočeských Keltů k nově příchozím Germánům v období LTD2b - ŘA (Salač 1995, 152-154; Salač 1998, 176, 177, Parkman/Zavřel 2003, 217). Jednalo se patrně o Hermundury, z hlediska archeologie o památky plaňanské skupiny grossromstedtské kultury (Droberjar 2006, 11-90), která osídlila, kromě jiných částí Čech, také velmi hustě jihočeskou oblast (Droberjar 1999, 2; Zavřel 1999, 496, 497, obr. 3) a narazila zde nepochybně na zbytky původního keltského obyvatelstva. Zdá se, že na většině jihočeských sídlišť existuje kontinuita osídlení od LT D1 do LTD2b - ŘA a ke kontaktu mezi Kelty a Germány zde došlo. Charakter tohoto kontaktu, zda se jednalo o klidnou koexistenci obou etnik nebo naopak o násilný střet zatím nemůžeme uspokojivě vysvětlit. Případné vlivy z jihovýchodu na konci doby laténské by byl nový prvek v těchto úvahách.

Rovněž nejasný je i případný vztah jihočeské oblasti k sousednímu Noriku v této době. Je nepochybné, že přes jižní Čechy vedly i v pozdní době laténské a na počátku doby římské obchodní komunikace (Zavřel 2007a, 276-279). Germáni v tomto směru navázali na starší keltské tradice (Salač 2006, 33-58; Salač 2006a, 229-244). Kontakty s Norikem v pozdní době laténské dokládají např. značky „kuří stopy“ na dnech tuhových nádob a některé výsledky rozborů ostřiva keramiky (Břeň 1987, 3; Stöllner 2002, 66; Trebsche 2003, 63-66, Abb. 42), dovoz soli, která v Čechách chybí (Salač 2006a, 231) a nejnověji i nálezy spon z oppida Tršín na Českokrumlovsku z období LTC2 - LTD2a (Danielisová/Militký 2014, 43-50). Po celé období starší doby římské trvá import norických výrobků do Čech (Sakař 1991, 16, 33). Je velmi pravděpodobné, že norickou oblastí je zprostředkován import všeho provinciálního zboží do Čech (Sakař 1974, 56-61). V tomto směru je zajímavý nedávný nález bronzového kování z Kladného u Českého Krumlova, patrně součást ozdobné uzávěry opasku z pásové garnitury, které byly vyráběny v noricko - panonských dílnách a do Čech pak dováženy v období horizontu Marobudovy říše (B1a) římskými obchodníky, kteří pobývali na Marobudově dvoře (Zavřel 2011, 464, obr. 6: 11). Tento nález nepochybně souvisí s komunikací vedoucí přes jižní Čechy z Lince (Lentia) podél Vltavy přes dnešní Český Krumlov a České Budějovice do středních Čech (Zavřel 2007a, 276-279).

III. Závěr

Záměrem tohoto drobného příspěvku je upozornit na možný výskyt hrncovitých nádob s kyjovitým okrajem i v jižních Čechách. Tato problematika zde dosud nebyla sledována, stejně jako výše naznačené otázky s ní spojené. V první fázi by bylo vhodné fyzicky porovnat jihočeský materiál s nálezy z Bratislavy. To je jeden z úkolů výzkumu konce doby laténské a počátku doby římské na jihu Čech.

LITERATURA

- Beneš/Chvojka 2008 – J. Beneš/O. Chvojka: Střípky zmizelých věků. Z nových archeologických poznatků o pravěku Bechyňska. Bechyně 2008.
- Beneš/Chvojka 2009 – J. Beneš/O. Chvojka: Rataje u Bechyně (okr. Tábor). Výzkumy v Čechách v roce 2006. Praha 2009, 175.
- Břeň 1987 – J. Břeň: K výrobě tuhové keramiky na keltském oppidu v Tršíně, okres Český Krumlov, Časopis Národ. Mus., řada historická 156/1 - 2, 1987, 1-10.
- Čambal 2004 – R. Čambal: Bratislavský hradný vrch – akropola neskorolátenského oppida, Zborník Slovenského národného múzea – Supplementum 1. Bratislava 2004.
- Čambal/Kovár/Hanuš 2012 – R. Čambal/B. Kovár/M. Hanuš: Typológia neskorolátenskej keramiky z Bratislavy – Vydrice. In: Archeológia na prahu histórie. K životnému jubileu Karola Pietu. Nitra 2012, 117-136.
- Čambal/Bazovský/Březinová/Kovár/Karwowski 2013 – R. Čambal/I. Bazovský/G. Březinová/B. Kovár/M. Karwowski: Problematika hrncov s tzv. „kyjovitým“ okrajom zo záveru neskej doby laténskej v stre-

- dodunajskom priestore. In: B. Komoróczy (ed): Archeologie barbarů 2011. Sociální diferenciace barbarských komunit ve světle nových hrobových, sídlištních a sběrových nálezů. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 44, 2013, 17-30.
- Danielisová/Militký 2014* – A. Danielisová/J. Militký: Pozdně laténské spony z oppida Třísov, získané povrchovou prospekci v letech 2008 - 2013, Arch. Rozhledy 67, 2014, 40-66.
- Droberjar 1999* – E. Droberjar: Od plaňanských pohárů k vinařické skupině (Kulturní a chronologické vztahy na území Čech v době římské a v časně době stěhování národů), Sborník Národního muzea v Praze, řada A - Historie, 53, 1-2, 1999, 1-26.
- Droberjar 2006* – E. Droberjar: Plaňanská skupina grossromstedtské kultury. K chronologii germánských nálezů a lokalit v Čechách na sklonku doby laténské a v počátcích doby římské. In: E. Droberjar/M. Lutovský (eds.): Archeologie barbarů 2005. Praha 2006, 11-90.
- Dubský 1937* – B. Dubský: Jihozápadní Čechy v době římské. Strakonice 1937.
- Dubský 1949* – B. Dubský: Pravěk jižních Čech. Blatná 1949.
- Chvojka 2009* – O. Chvojka: Archeologické výzkumy v Čechách 2008, Zprávy České Arch. Společnosti – Supplément 75. Praha 2009, 23-25.
- Chvojka/Beneš 2007* – O. Chvojka/J. Beneš: Pravěké polykulturní sídliště u Rataj (okr. Tábor). Příspěvek k laténskému osídlení Bechyňska. Arch. Výzkumy Jižné Čechy 20, 2007, 331-345.
- Chvojka/Zavřel 2003* – O. Chvojka/P. Zavřel: Archeologické výzkumy Jihočeského muzea v roce 2002, Zprávy České Arch. Společnosti. – Supplément 53. Praha 2003, 15.
- Chvojka/Zavřel 2009* – O. Chvojka/P. Zavřel: Archeologické výzkumy Jihočeského muzea v roce 2008, Výroční zpráva Jihočeského muzea v Českých Budějovicích za rok 2008. České Budějovice, s. 52-54.
- Chvojka/Zavřel 2010* – O. Chvojka/P. Zavřel: Pravěké osídlení Českých Budějovic. Nové nálezy z let 1993 – 2010 z města a jeho blízkého okolí, Staré Budějovice 4, 2010, 7-24.
- Chvojka/Zavřel 2010a* – O. Chvojka/P. Zavřel: Rataje u Bechyně (okr. Tábor), Výzkumy v Čechách. Praha 2010, 258-259.
- Michálek 1978* – J. Michálek: Přestřovice (okr. Strakonice). Výzkumy v Čechách 1975. Praha 1978, 76.
- Michálek 1981* – J. Michálek: Museum středního Pootaví ve Strakonici. Katalog pravěké sbírky. Zprávy Československé Společnosti Arch. 22. Praha 1981.
- Michálek 1995* – J. Michálek: Dub – Javornice, okr. Prachatic a Strakonice. Výzkumy v Čechách 1990 – 1992. Praha 1995, 77-78.
- Michálek/Parkman 1996* – J. Michálek/M. Parkman: Archeologický výzkum území středního toku Blanice v letech 1986 – 1993, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 9, 1996, 7-40.
- Parkman 2000* – M. Parkman: Krtely, okr. Prachatic. Výzkumy v Čechách 1998. Praha 2000, 87.
- Parkman 2001* – M. Parkman: Krtely (kr. Prachatic. Prachatic). Prachatic (okr. Prachatic). Výzkumy v Čechách v roce 1999. Praha 2001, 94, 271.
- Parkman 2003* – Marek Parkman: Osídlení Prachatic v pravěku a rané době dějinné. Nepublikovaná diplomová práce. Ústav archeologie a muzeologie FF MU v Brně, díl I – Text, díl II – Soupis lokalit, díl III – Obrazové přílohy. Brno 2003.
- Parkman 2007* – M. Parkman: Dvě polykulturní lokality u Krtel na Prachaticku. In: E. Droberjar/O. Chvojka (edd.): Archeologie barbarů 2006. Příspěvky z II. protohistorické konference, České Budějovice, 21. – 24. 11. 2006, Archeologické výzkumy v jižních Čechách, Supplementum 3, svazek II, České Budějovice 2007, 375-394.
- Parkman/Zavřel 2003* – M. Parkman/P. Zavřel: Die Grabung in Dub – Javornice, Kr. Prachatic. Ein Beitrag zur Diskussion über Kontakte zwischen Kelten und Germanen in Südböhmen. In: Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West – und Südböhmen, 12. Treffen 19. bis 22. Juni 2002 in Cheb. Rahden/Westf. 2003, 203-219.
- Parkman/Zavřel 2004* – M. Parkman/P. Zavřel: The Prachatic region as a peripheral territory of the Bohemian basin in prehistory. In: M. Gojda (edd.): Ancient Landscape, Settlement Dynamics and Non – Destructive Archaeology. Praha 2004, 364-394.
- Parkman/Zavřel 2009* – M. Parkman/P. Zavřel: Dub u Prachatic, okr. Prachatic. Výzkumy v Čechách 2006. Praha 2009, 41-42.
- Parkman/Zavřel 2010* – M. Parkman/P. Zavřel: Nové objevy na sídlištích doby římské v jižních Čechách. In: J. Beliak/G. Březinová/V. Varsik (eds.): Archeológia barbarov 2009. Hospodárstvo Germánov. Sídlišťové a ekonomické struktury od neskoré doby laténskej po včasný stredovek. Nitra 2010, 315-339.
- Parkman/Zavřel 2010a* – M. Parkman/P. Zavřel: Neue Entdeckungen in germanischen Siedlungen vom Beginn der römischen Kaiserzeit in Südböhmen. In: Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West - und Südböhmen/Oberösterreich, 19. Treffen 17. bis 20. Juni 2009 in Prachatic. Rahden/Westf. 2010, 253-268.

- Sakař 1974* – V. Sakař: Čechy a Norikum. In: Římské importy. Praha 1974, 56-61.
- Sakař 1991* – V. Sakař: Čechy a podunajské provincie Římské říše, Sborník Národ. Muz. Praha 45, 1991, 1-67.
- Salač 1995* – V. Salač: Zur ältesten germanischen Besiedlung Böhmens, In: J. Tejral/K. Pieta/J. Rajtár (Hrsg.): Kelten, Germanen, Römer vom Ausklang der Latene-Zivilisation bis zum 2. Jh. im Mitteldonauegebiet. Brno – Nitra 1995, 145-176.
- Salač 2006* – V. Salač: O obchodu v pravěku a době laténské především, Arch. Rozhledy 58, 2006, 33-58.
- Salač 2006a* – V. Salač: Die böhmisch-bayerische Grenzlandschaft als Modellgebiet zur Untersuchung des keltischen Handels. In: Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West - und Südböhmen, 15. Treffen 15. bis 18. Juni 2005 in Altdorf bei Landshut. Rahden/Westf. 2006, 229-244.
- Salač 1998* – V. Salač: Die germanische Besiedlung Böhmens bis zu Marbods Einzug. In: A. Leube (eds.): Haus und Hof im östlichen Germanien. Band 50. Bonn 1998, 164-180.
- Salač 2008* – V. Salač: Starší doba římská. In: V. Salač (ed.): Archeologie pravěkých Čech 8. Doba římská a stěhování národů. Praha 2008, 17-126.
- Stöllner 2002* – T. Stöllner: Salz als Fernhandelsgut in Mitteleuropa während der Hallstatt - und Latenezeit. In: A. Lang/V. Salač (eds.): Fernkontakte in der Eisenzeit. Konferenz Liblice 2000. Praha 2002, 47-71.
- Svoboda 1965* – B. Svoboda: Čechy v době stěhování národů. Praha 1965.
- Trebsche 2003* – P. Trebsche: Keramik mit Feinkammstrich aus keltischen Siedlungen im Grossraum Linz. Linz 2003.
- Zavřel 1993* – P. Zavřel: Současný stav znalostí o pravěku území města České Budějovice. JSH 62, 3-28.
- Zavřel 1995* – P. Zavřel: Přestřovice, okr. Strakonice, Výzkumy v Čechách 1990-1992. Praha 1995, 301.
- Zavřel 1997* – Petr Zavřel: Der gegenwärtige Forschungsstand der spätrömischen Zeit und der Völkerwanderungszeit in Südböhmen. In: J. Tejral/H. Friesinger/M. Kazanski (eds.): Neue Beiträge zur Erforschung der Spätantike im mittleren Donaauraum. Brno 1997, 259-272.
- Zavřel 1999* – Petr Zavřel: Současný stav výzkumu doby římské a doby stěhování národů v jižních Čechách, Arch. Rozhledy 51, 1999, 468-516.
- Zavřel 2001* – Petr Zavřel: Dub – Javornice, okr. Prachatice. Výzkumy v Čechách 1999. Praha 2001, 51.
- Zavřel 2004* – Petr Zavřel: Neue Siedlungsfunde der Spätlatenezeit im Stadtgebiet von České Budějovice/Budweis. In: Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West - und Südböhmen, 13. Treffen 25. bis 27. Juni 2003 in Pfreimd. Rahden/Westf. 2004, 147-157.
- Zavřel 2004a* – P. Zavřel: České Vrbné, o. České Budějovice, okr. České Budějovice. Výzkumy v Čechách 2002. Praha 2004, 42-43.
- Zavřel 2006* – P. Zavřel: Výzkum sídliště z doby laténské a starší doby římské v Českých Budějovicích, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 19, 2006, 109-149.
- Zavřel 2006a* – P. Zavřel: Současný stav poznání plaňanského horizontu v jižních Čechách. In: E. Droberjar/M. Lutovský (eds.): Archeologie barbarů 2005. Praha 2006, 237-256.
- Zavřel 2006b* – P. Zavřel: Der gegenwärtige Forschungsstand zu den römer - und völkerwanderungszeitlichen Siedlungen in Südböhmen. In: Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West - und Südböhmen, 15. Treffen 15. bis 18. Juni 2005 in Altdorf bei Landshut. Rahden/Westf. 2006, 107-134.
- Zavřel 2007* – P. Zavřel: Doba římská a doba stěhování národů v jižních Čechách. Současný stav výzkumu a výhled. In: O. Chvojka/R. Krajíc (edd.): Archeologie na pomezí, Archeologické výzkumy v jižních Čechách. Supplementum 4. České Budějovice 2007, 79-109.
- Zavřel 2007a* – P. Zavřel: Problematika komunikací doby římské a doby stěhování národů v jižních Čechách. In: E. Droberjar/O. Chvojka (edd.): Archeologie barbarů 2006, Archeologické výzkumy v jižních Čechách. Supplementum 3, svazek I. České Budějovice 2007, 269-294.
- Zavřel 2008* – P. Zavřel: Současný stav výzkumu sídlišť doby římské a doby stěhování národů v jižních Čechách. In: E. Droberjar/B. Komoróczy/D. Vachútová (edd.): Barbarská sídliště. Archeologie barbarů 2007. Brno 2008, 111-127.
- Zavřel 2009* – P. Zavřel: Bechyňská Smoleč, okr. Tábor, Zliv u Českých Budějovic, okr. České Budějovice. Výzkumy v Čechách 2006. Praha 2009, 13, 232-233.
- Zavřel 2011* – P. Zavřel: Nové nálezy z doby římské a z doby stěhování národů v jižních Čechách. In: E. Droberjar (ed.). Archeologie barbarů 2010: Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem. Studia Archaeologica Suebica I. Olomouc 2011, 453-480.
- Zavřel 2011a* – P. Zavřel: Čejetice, okr. Strakonice. Čejetice, okr. České Budějovice, Rataje u Bechyně, okr. Tábor, Ševětín, okr. České Budějovice, Přestřovice, okr. Strakonice, Zliv (okr. České Budějovice). Výzkumy v Čechách v roce 2008. Praha 2011, 31, 275-276, 283, 334-335, 399.
- Zavřel 2012* – P. Zavřel: Die Forschungsgeschichte zur germanischen Besiedlung Südböhmens im 20. und zur Beginn des 21. Jahrhunderts. In: M. Chytráček/H. Gruber/J. Michálek/R. Sandner/K. Schmotz

(Hrsg): Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West - und Südböhmen/Oberösterreich, 21. Treffen 22. bis 25. Juni 2011 in Stříbro. Rahden/Westf. 2012, 21-39.
Zavřel/Parkman 1999 – P. Zavřel/M. Parkman: Zpráva o činnosti archeologického pracoviště Prachatického muzea v roce 1999, Zlatá stezka 6, 199, 263-265.

DIE FUNDE DER TÖPFE MIT KOLBENFÖRMIG VERDICKTEM RAND AUS DER ZEITSPANNE LTD2B - ŘA AUS SÜDBÖHMEN

PETR ZAVŘEL

In der Südwestslowakei mit dem Zentrum im Bratislava und in seiner Umgebung kommt in der Schlussphase der Spätlatenezeit eine spezifische Gefäßform vor. Es handelt sich um Töpfe mit dem sogenannten kolbenförmig verdickten Rand oder um Gefäße mit dreieckig geformten Rand und mit der Kammstrichverzierung (*Čambal* 2004, 17; *Čambal/Kovář/Hanuš* 2012, 120, Tab. V: 1 - 4; *Čambal/Bazovský/Březinová/Kovář/Karwowski* 2013, 21). In der letzten Zeit wurden diese Gefäßstypen auch in der Steiermark, die einst zum Norikum gehörte und, im Niederösterreich mit seinem Zentrum auf dem Oberleiserberg festgestellt. Absicht dieses Beitrag ist auf die Wirklichkeit aufmerksam zu machen, dass diese Gefäßstypen auch im Südböhmen existieren. Sie wurden bisher auf 6 Lokalitäten (Abb. 1-4) registriert (Bechyňská Smoleč, České Budějovice - České Vrbné, Dub - Javornice, Krtely, Rataje u Bechyně und Přestřovice). Sie stammen aus Leisefunden, aber auch aus den Siedlungsobjekten (Přestřovice). Es besteht die Frage, unter welchem Einfluss dieser Gefäßstyp entstanden ist und mit welchen historischen Ereignissen er möglich verbunden ist. Es ist nicht ausgeschlossen, dass dieser Einfluss in einem Zusammenhang mit der Expansion des Königreichs Noricum im letzten Drittel des 1. Jahrhunderts v. Chr. stand. Diese ereignete sich nach dem Machtverfall der Boier, der durch den Einbruch der Daker unter König Burebista ins Mitteldonauegebiet in der Mitte des 1. Jahrhunderts v. Chr. verursacht wurde. Die Reste der Boier sind später nach Transdanubien weggezogen, ins Gebiet zwischen Neusiedlersee und der Leitha (*Čambal/Kovář/Hanuš* 2012, 120; *Čambal/Bazovský/Březinová/Kovář/Karwowski* 2013, 17 - 18, 21). In diesem Zusammenhang bietet sich die verlockende Vorstellung über die Übersiedlung wenigstens der Teile dieser Kelten auch nach Südböhmen. Für diese Überlegungen haben wir aber keine Beweise. Übrigens die Diskussion über das Ende der keltischen Besiedlung Südböhmens sowie über die Ablösung der keltischen Bewohner durch zugewanderte Germanen, wahrscheinlich Hermunduren (archäologisch gesehen die Plaňany Gruppe der Grossromstedter Kultur), ist hier erst am Anfang (*Salač* 1995, 152-154; *Salač* 1998, 176-177; *Parkman/Zavřel* 2003, 217). Die eventuellen Einflüsse aus dem Süd - Ost am Ende der Spätlatenezeit wäre ein neues Element in diesen Überlegungen. Unklar ist auch die Beziehung Südböhmens zum Norikum in dieser Zeit. Die alten Kommunikationen führten zweifellos über Südböhmen auch während der römischen Kaiserzeit (*Zavřel* 2007a, 276-279). Auch Römer und Germanen knüpften in dieser Hinsicht auf die ältere keltische Tradition (*Salač* 2006, 33-58; *Salač* 2006a, 229-244). Vor allem die Beziehungen zum Norikum im 1. Jahrhundert vor. Chr. waren sehr stark (*Břeň* 1987, 3; *Stöllner* 2002, 66; *Trebsche* 2003, 63-66, Abb. 42; *Danielisová/Militký* 2014, 43-50). An der Wende der Zeitrechnung kommen nach Böhmen unter der Führung des Königs Marbod die Markomannen. Marbod erbaute hier das Reich mit dem Zentrum im Mittelböhmen. Hierher zielten die Karawanen der römischen Geschäftsleute mit der luxuriösen Ware (*Sakař* 1974, 56-61; *Sakař* 1991, 16, 33). Diese Aktivitäten spielten sich auf der Kommunikationen ab, die über Südböhmen entlang Moldau führten. In dieser Richtung ist sehr interessant das Fragment der Gürtelgarnitur aus der Stufe B1a, in Kladné bei Český Krumlov gefunden, die aus Norikum stammt (*Zavřel* 2011, 464, Abb. 6: 11). Die Problematik der Töpfe mit kolbenförmig verdicktem Rand und mit ihnen verbundenen Fragen, wurde bisher nicht in Südböhmen verfolgt. Zuerst ist es nötig, die Funde aus Südböhmen direkt mit den Funden aus Bratislava zu vergleichen. Das ist eine aus der Aufgaben der Forschung der Spätlatenezeit und der früheren römischen Kaiserzeit in Südböhmen.

PhDr. Petr Zavřel
Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích
Dukelská 1
370 51 České Budějovice, Česká republika
zavrel@muzeumcb.cz

